

Commissiedebat Cultuur

Datum 12-06-2025

Meer nadruk op cultuur voor iedereen en overal

Provincies en gemeenten zien de essentiële bijdrage van cultuur en erfgoed aan de leefbaarheid in stad en land. Kunst, cultuur en erfgoed moet voor alle inwoners, in elke regio toegankelijk, bereikbaar en aantrekkelijk zijn. De toegang tot cultuur voor iedereen kan alleen als de drie overheden gemeenschappelijke verantwoordelijkheid nemen voor het culturele stelsel in Nederland: van de basis tot de top.

In deze inbreng voor het commissiedebat over cultuur op 12 juni 2025 gaan we daar verder op in. Ook vragen we aandacht voor het verlengen van de periode van de Basisinfrastructuur (bis) en voor erfgoed en monumentenzorg.

Cultuur voor iedereen

De Raad voor Cultuur heeft in zijn rapport toegang tot cultuur uit 2024 aanbevelingen voor vernieuwing van het stelsel gedaan die breed steun krijgen. Het benodigde extra budget daarvoor ontbreekt. IPO en VNG benadrukken dat er ook zonder geld in de komende jaren de overheden samen met de sector moeten werken aan verbetering van het stelsel.

In zijn aanvullende advies aan minister Bruins van 12 mei 2025 geeft de Raad voor Cultuur twee aanbevelingen voor verbetering, die ook zonder extra budget in gang te zetten zijn. Gemeenten en provincies onderschrijven deze aanbevelingen, maar benadrukken dat elke vereenvoudiging van het stelsel ook daadwerkelijk moet leiden tot gelijke toegang tot cultuur voor iedereen in Nederland.

VNG en IPO willen opnieuw aangegeven dat rijk, gemeenten en provincies samen een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid dragen voor het culturele stelsel in Nederland; van de basis tot de top. Alleen dan is gelijke toegang voor iedereen te realiseren.

We denken graag mee over manieren én instrumenten, zoals interbestuurlijke afspraken, om de gedeelde waarden en doelen te formuleren om daarmee cultuur een perspectief te geven op duurzame verankering in beleid bij alle overheidslagen én in samenhang met andere domeinen. Wij verwijzen daarbij graag naar de recente Bestuurlijke Afspraken Cultuurbeoefening 2025-2028. Voor een wettelijke verankering via een bevorder- of zorgplicht, zoals de Raad voor Cultuur adviseert, zijn de middelen van het Kabinet op dit moment niet toereikend.

Verlengen van de beleidscyclus van vier naar acht jaar

Instellingen die in de Basisinfrastructuur (bis) rijkssubsidie ontvangen, krijgen voor een groot deel subsidie van medeoverheden zoals grote gemeenten die een regio-functie bekleden en provincies. Gemeenten en provincies hebben een voorkeur voor een vorm van gelijklopende subsidieperiodes en gelijktijdige besluitvorming bij rijk, cultuurfondsen en gemeenten en provincies. Hiermee scharen we ons achter het advies van de Raad voor Cultuur om de beleidsperiode te verlengen van vier naar acht jaar.

Autonomie en lokaal en regionaal mandaat

Een verlenging naar acht jaar door het rijk, betekent niet dat gemeenten en provincies dezelfde termijn zullen hanteren in hun cofinanciering. Die autonomie en het politieke mandaat ligt bij gemeenteraden en provinciale staten. Gemeenten en provincies willen onderzoeken hoe een verlenging impact heeft op de daar gevestigde instellingen en hoe een goede aansluiting op de lokale en regionale culturele infrastructuur behouden kan worden.

Het uitgangspunt van de overheden is om te werken aan de toegang tot cultuur voor iedereen in Nederland. De verlenging van de bis-termijn moet niet alleen de regel- en verantwoordingsdruk verlichten. Tegelijk moeten we ook werken aan de andere noden, in het bijzonder verspreiden en verbreden.

Erfgoed en Monumentenzorg

Structurele oplossing nodig om behoud erfgoed voor de toekomst zeker te stellen

Erfgoed, monumenten, archeologie maar ook tradities zeggen iets over de geschiedenis en de lokale cultuur, brengen gemeenschappen tot stand en slaan bruggen tussen groepen mensen. Voor de monumenten zijn blijvende inzet en investeringen nodig om deze goed te onderhouden en zo de onderhoudsstaat op peil te houden. IPO, VNG en OCW trekken hierin nauw samen op.

Wij zijn blij dat de minister met incidentele middelen een impuls geeft aan de restauraties van de niet woonhuis- rijksmonumenten. Toch willen we hier nogmaals aandacht vragen voor de achterblijvende structurele investeringen. Er is een duurzame en lange termijn oplossing nodig voor de restauratie en het onderhoud en herbestemming van grote monumenten; naast de rijksmonumenten óók provinciale en gemeentelijke monumenten. Dit kan bijvoorbeeld door een rijksfonds voor grote restauratieopgaven, om uitzonderlijk restauratiebehoeften waarin de reguliere subsidieregeling niet kan voorzien, met gezamenlijke inzet te kunnen realiseren.

Wij vragen:

- *Een structurele oplossing voor de financieringsbijdrage van de restauratie en verduurzaming van grote monumenten.*
- *Aandacht voor het feit dat de opgave van monumentenzorg groter is dan uit het rapport over de restauratieopgave naar voren komt. Monumentenzorg gaat ook over herbestemming van rijks- provinciale én gemeentelijke monumenten. Dit is een gezamenlijke opgave van de drie overheden en vergt een grotere investering dan op dit moment beschikbaar is.*

Interprovinciaal Overleg

Marcel de Jong
Strategisch lobbyadviseur
madjong@ipo.nl
06 52 07 11 14

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Jesse de Jong-Paavast
Adviseur Public Affairs
jesse.dejong@vng.nl
06 39 84 64 37